

IV.

BESZÉD,

MELLYEL

A BUDAPESTI KIR. MAGYAR TUD.-EGYETEMEN

AZ 1916—1917. ISKOLAI ÉVET

1916. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 30-IKÁN

MEGNYITOTTA

DR. ZUBRICZKY ALADÁR,

A HITTUDOMÁNYOK BEKEBELEZETT DOKTORA, AZ ALAPVETŐ HITTAN NYILVÁNOS RENDES
ÉS AZ Ó-KERESZTÉNY IRODALOMTÖRTÉNET JOGOSÍTOTT TANÁRA, ESZTERGOM-FŐEGYHÁZ-
MEGYEI ÁLDÓZÓPAP, PÁPAI KAMARÁS, A II. KER. KIR. KATH. EGYETEMI ÉS A TISZT-
VISELŐTELEPI ÁLLAMI FÖGIMNÁZIUM ÉRSEKI BIZTOSA A KATH. HITOKTATÁSNÁL, A
SZENT ISTVÁN AKADEMIA TAGJA, A HITTUDOMÁNYI KARNAK KÉT ÍZBEN VOLT DÉKÁNJA
ÉS PRODÉKÁNJA.

Egyetemi Polgárok!

Kedves Barátaim!

Alma Materünk ezidei toborzásának eredménye a háborút megelőző évekhez képest ismét szerény. Gyermekeinek és azoknak, akik gyermekei óhajtottak lenni, nagyobb része nem jöhetett el onnan, ahol küzdenek pro aris et focis, köztük ezért az egyetemért is. Az Alma Mater tehát előbb fájón, de mégis büszkén pillant ezekre a távollevőkre, valamint hős fiainak sírjára, aztán pedig homlokon csókolja egyenként régi és új fiait s leányait, akik az idén is zászlájára esküdtek. Lobog a zászló, megvillan aranybetűs jelmondata: Veritas liberabit vos! Fogékony lelkük, ifjú Barátaim, megérti ezt a szót. Mert készségesen hisszük, hogy azzal a magasan szárnyaló eszményiséggel jöttek ide, amely természetes zománca a fiatal léleknek. Eszményük talán még ködös, alakatlan és eget ígér a földön, szóval tűzpróbára szorul; de mégis ez az az ősforrás, amelyből tudományos jövőjük fakad. Ez a Sturm és Drang, ez a feszülése a munkára kész szellemi és erkölcsi erőknek, lassanként irányt és zabolát fog kapni; ideáлизmusuk párosulni fog józan realizmus-sal; megtanulják majd, hogyan kell eszményeik magaslataira úgy tekinteniök, hogy lábuk a földön meg ne botolják. Így lesz lelkesedésüknek mustja nemes óbor,

orvossága nemzetünk bajainak. Reméljük tehát, hogy elsősorban az igazságért jöttek ide; hogy a tudományt önmagáért s azért a benső tökéletességeért keresik, amelyet önmaguk, hazánk és az emberiség javára rejt; s hogy a formai képesítés, a kenyérkereset, vagyon, állás, rang, érvényesülés, dicsőség stb. lelki életüknek csak peremlein mutatkoznak mint elkerülhetetlen szükségességek, vagy alárendelt indító okok.

Tudják ugyan, hogy Lord Bacon szerint a tudomány hatalom. Talán azt is, hogy ezt a tételt a Bacont megelőző századokban, mikor Páris volt az egyetemek királynője, így fejezték ki: Isten az olaszoknak pápaságot, a németeknek császárságot, a franciáknak studiumot, vagyis egyetemet adott. De ne értsék félre ezt a szót. Nem azért hatalom a tudomány, mert Galenus dat opes, Justinianus honores. Ne szégyenítsék meg a tudományt azzal, hogy fejőstehénnek, piaci árunak, kitüntetésekre és befolyásos állásokra ajánló jogcímnek, szóval nála alacsonyabb célok eléréséhez merőeszköznek tekintik. Az ilyen felfogás első ballépés, amely végzetes irányba tereli a lelket és már igen sokszor jobb reményekre jogosító tudományos pályák összehozását idézte elő. A tudomány nem azért hatalom, mert egyéni külső győzelmekhez segít, hanem azért, mert áthatolja belső világunkat s azt a külső világ egyre hívebb tükrévé tevén, sokban hozzájárul ahhoz, hogy urai legyünk a világnak és önmagunknak. Önmagában, vallás és erkölcs nélkül, ezt a hatalmat meg nem adja. Épen ezért vele együtt fejlesztenünk kell magunkban ezeket az értékeket is, mert a tudomány ezeket nem pótolhatja s nélkülök meddő. A tudomány nélkülök lehet bestiális is, lehet romboló Siva. De hászteret, az emberiségnek hatalmas jötevője, terméke-

nyító Nilusa. Hatalmas tehát, mert igaz, és hatalmas, ha szeret.

Nem akarom mondani, hogy a tudomány mindig és mindenkinek tetszik; hiszen az igazság is az emberek nagy részének inkább saisi kép, vagy épen Gorgó-fő. De rendületlenül bízom benne, hogy az igazság és a tudomány végső hatásában szintén megváltó hatalom. Veritas liberabit vos! Őrizzék meg egyetemi tanulmányaik alatt és azután is, életük végéig, ezt az eszményi felfogást a tudományról. Tekintsék jegyesüknek, akihez nemtelen gondolattal közeledni szentségtörésnek tartanék, akinek előkelő rangja és nagy vagyona szemükben egészen mellékes s akit önmagáért akarnak csak szeretni. Alakítsanak magukban a tudományról oly magasztos felfogást, aminő Danteé a természetről s a művészetéről, amelyek közül az elsőben Isten gyermekét, a másodikban Isten unokáját látja. Ilyen felfogás nélkül csak ideig-óráig kacérkodni fognak a tudománnyal, de nem bírnak mellette kitartani a halálíg. Mert a tudománynak hétköznapijai is vannak az ünnepnapok mellett, és pedig a hétköznapiok a rendesek, az ünnepek ritka kivételek. Ezeken a hétköznapiokon elevenen érezzük, hogy a tudomány pályája rögös és tövises, hogy Dii omnia labore vendunt, s hogy natura non vincitur nisi parendo. A tudomány jegyeseinél rövidek a mézeshetek, és utánuk hosszú évek jönnek, amikor arcunk verejtékében kell fáradnunk választottunkért. Aki észreveszi, hogy a tudomány szeretete nála nem az egész életre szóló nemes szenvedély, amely képesíti, hogy éjt-napot összeszöve dolgozzék s lassanként elhervadjon: az jobban teszi, ha mielőbb más pályán keres boldogulást.

A tudomány mint hóval borított szűzies alpesi

fölség szentegyháza jelenik meg előttünk, amely felé az igazságnak megfelelő áhitattal, komolysággal és lelkesedéssel zárandoklunk, hogy tiszta légkörében magunk is újjászülessünk és másokat is újjászüljünk. Ezen az úton zárandokoltak előttünk az emberiség tündöklő nagyságai, és a jobbról-balról nyíladozó völgyek, örvények, szakadékok egyikébe-másikába értelmüknek egy-egy izzó sugárkévéjével bevilágítottak. Az élettelen és az élő, a végtelen pici és a végtelen nagy, a mérhetetlen csillagvilágok és a hozzájuk képest oly apró és nekünk mégis oly nagy föld, a lények bámulatos lépcsőzete, a fejlődés, a levés, a számok és arányok tiszta birodalma, az egészséges és a beteg, a rendes és a rendellenes, a jelen, a múlt, a jövő, a lélek, a társadalom, elsárgult pergamenek, romok, osztrakák stb. stb. egy-egy titkáról iparkodnak majd a fátyolt ellebenteni . . . És ajkunkon meg fognak csendülni az elragadtatás himnuszai, a tudomány *εδρηα*-inek visszhangjai, amelyeket azonban moll-akkordokban felváltanak a lemondás dalai, mert minden haladásunk mellett is sok marad titok s így tudásunk mindig csak rész-tudás.

Mikor megkondulnak a harangok, hogy ezek felé a szüzsies magaslatok felé zárandokútra hívjanak, az idén több okunk van rá, mint más években, hogy magunkba szálljunk és komoly lelkiismeretvizsgálatot tartsunk.

Akik az idén is folytathatják tanulmányaikat, azoknak vállát a kötelesség terhe kétszeresen nyomja. Hazánk és a harctéren küzdő kartársak elvárhatják, hogy az egyetemen levők ne éljenek gondtalan, frontmögötti életet, hanem oly kitartással dolgozzanak, mintha a tudomány lövészárkaiba vezényelték volna őket. Nap

nap mellett csak akkor hajthatják nyugodt lelkiismerettel álmra fejüket, ha egészséges szellemi munkában elfáradtak. Pirulniok kellene, ha nem éreznék, hogy a művelődés munkájából époly derekasan kivették részüket, mint mások a hadimunkából. Sok kartársuk vérzett el a harctéren s közöttük hányan voltak, akik idővel a tudomány elsőrendű csillagaivá lettek volna. Az itthonmaradtaknak iparkodniok kell arra, hogy hazánknek pótolják a szellemi téren jelentkező veszteségeket. Ne attól izguljanak tehát, hogy a háború folytán bekövetkezett állásüresedések tág tért nyitnak a gyors előmenetelnek, hanem attól, tudnak-e majd annyi tudással és szellemi értékkel a küzdőporondon megjelenni, hogy magukon kívül egy-egy elesettet is pótoljanak. Aki most ebben a szellemben buzgálkodik az egyetemen, nyugodt lehet, hogy ha a lövészárókba nem rendelték, a köz szempontjából époly fontos munkát végez itt, mint ott. De aki még most is léha és hanyag, homlokán hordja a Kain-bélyeget.

Kérdés, fenn tudjuk-e tartani a háború után is hazánk tudományos színvonalát azon a fokon, amelyen a háború előtt volt. Nem akarok még szomorúbb gondolatokon tépelődni, pl. azon, nem állanak-e Európa népei a mesterségesen a végtelenig szított engesztelhetetlen gyűlölet révén az anyagi és szellemi megrokkulás előtt, s nem fenyegeti-e az egész európai művelődést oly válság, amelynek vége a művelődési középpontnak egy másik világgrészbe való áthelyeződése lesz. Hiszen a világtörténet ilyen cserékre elég példát mutat. De hagyjuk ezeket a gondolatokat. Nekünk életérdekünk, hogy minden ilyesfajta félelmet csírájában elnyomjunk és magát a gondolatot is csak mint ernyedetlen kultúrmunkára való sarkalást fogjuk fel.

Egy bizonyos, hogy hazánk tudományos színvonalának a háború után való fenntartása komoly és nehéz áldozatokat fog kívánni mindnyájunktól, egyenként és összesen. Pedig nem látszik elégnék a tudományos status quo ante egyszerű fenntartása. Minden erőnket meg kell feszítenünk, hogy ezt a színvonalát az előállott helyzet következtében erősen emeljük.

Fegyverszövetségben élünk, vállvetve küzdünk egy nagy néppel, amelyre a háború után is anyagi és szellemi boldogulásunk érdeke előreláthatóan rá fog utalni. Ez a nép híres arról, minő kegyelettel néz mestereire, tanítóira, doktoraira, egyetemeire, tudományára. Talán sehol a világon a nagyközönségre a doktor vagy a professzor címnek olyan igéző hatása nincs, mint náluk. Ez a nép 1870 után azt mondta, hogy iskolamesterei győzték le Franciaországot. Ez a nép a világháború alatt is a tudománynak néhány olyan büszke diadalát ünnepelte, amely bámulatra ragadta barátait és ellenségeit. Hihetjük-e, hogy szövetségünk ezzel a néppel tartós és egészséges lesz, ha a tudományt nem iparkodunk ugyanazzal a becsületességgel, vasszorgalommal és eszményi lelkülettel művelni, mint ők? Rokon- és megértő lélekkel kell feltekintenünk azokra az eszményekre, amelyek ő előttük is szentek. A katonai, politikai és gazdasági közeledésnek nyomába szoros művelődési kapcsolatnak és kölcsönhatásnak is kell lépnie. Iparkodnunk kell tudományos téren velük egyenrangút alkotni, vagy legalább is ebben az irányban komolyan fáradni. Ez az egyetlen mód arra, hogy önbecsülésünket el ne veszítsük és szövetségünk nagyrabecsülését megőrizzük. Ha e téren könnyelmű mulasztások fogják terhelni lelkünket, féltő, hogy előbb-utóbb nem leszünk a szövetségben egyen-

rangúak, hanem mint gyöngék szemben fogunk állani az erősekkel, aminek eredménye helotizmus és elidegenedés lesz. A poroszbán felül fog kerekedni a gőg, a mi büszkeségünk pedig nem fogja elviselni tudni az inferioritás vádját. A végső kifejelet pedig a corruptio optimi persima elv értelmében a legkeservesebb kölcsönös kiábrándulás irányában fog megtörténni.

Tudományos téren tehát újjászületést kell előkészítenünk. Reméljük, hogy az állam és a társadalom is meg fogják tenni a maguk kötelességét. Hiszen az állam az utolsó években is sokat tett. Új egyetemeket létesített, egyes karok igényeit fejedelmi bőkezűséggel elégítette ki, más karokon új tanszékekről gondoskodott, fokozatosan az összes karokon lehetővé tette a szemináriumok működését. A társadalom is talán észre fogja venni, hogy a zajosabb közéleti szereplések mellett meg kell becsülnie a tudósok csendes életét is. De végre is elsősorban önmagunkon kell kezdenünk a megújhódást. Bennünk legyen új lélek, hatalmas lendület, olthatatlan tudománysozmjúság. Mert nagy lelkekből a padlásszobákban is nagy tudományos tettek születnek, ellenben kis lelkek mellett várossá bővült tudományos intézmények is csak díszes szemfödői egy hullának. Az újjászületés körül a Magistereknek is kötelességeik vannak; de ők tehetetlenek lesznek, ha a hallgatókban viszhangra nem találják.

Hozzanak tehát magukkal mindenekelőtt hármasszeretetet. Szeretetet a tudomány, szeretetet tanáraik és szeretetet az egyetem iránt. Primus discendi ardor nobilitas est magistri. A jelen félév tanórarendje mutatja, mily gazdag, sokoldalú és a kényesebb igényeket is kielégítő szellemi táplálék kerül terítékre. Elhihetik, hogy tanáraik közül is soknak kedve volna egyik-

másik érdekesnek és hasznosnak ígérkező előadást meghallgatni. Ne szalasszák el az alkalmat, amely után később, az életben talán még visszasírnak. Ne hagyják kamatoztatlanul azt a szellemi tőkét, amely ezekben az előadásokban lappang. Ne engedjék, hogy meddő legyen az az anyagi áldozat, amelyet az egyetem a nemzettől kíván. Palotákban várják Önöket a tudománynak segédeszközei, köztük a szemináriumok, mint első szárnypróbálgatásaik számára berendezett repülőterek. Szeressék az egyetemet előadásaival, könyvtárával, gyakorlataival, laboratóriumaival, kórházaival, szemináriumával. Tegyék második otthonukká, ahol elemükben érzik magukat és ahová mindenünnen visszavágyódnak.

De ez a hármás szeretet még nem minden, amit az újjászületés érdekében magukkal kell hozniok. A hiányzóra leghamarább rájönnek, ha tudományos munkánkat a németekével összehasonlítják. Nem akarok eredetiség nélkül szűkölködő, szolgai és mesterkelt utánzásra buzdítani. Tagadom, hogy áldásos volna oly művelődési kapcsolat, amelyben a mi szerepünk csak szenvedőlegességekben merülne ki. Adni és venni, tanítani és tanulni akarunk. Vannak nekünk is olyan nemzeti tulajdonságaink, amelyekről fiaink híresei a külföldön és amelyeknek tudományos előnyeit a németek is készségesen el fogják ismerni s a maguk hiányainak pótlására felhasználni. A mi egészséges és világos ítéletünk, a mi józan és cikornyátlan gondolatmenetünk, a mi ösztönszerű éleslátásunk, amely egykettőre különválasztja a lényegest a mellékestől, az a könnyedség és kellem, amely írásainkat jellemzi, előnyösen különböztet meg minket a németektől. Hozzák tehát el ezeket a jó tulajdonságaikat az egye-

temre, fejlesszék itt és tegyék általuk tudományunkat nemzetivé. De viszont küzdjenek meg azokkal a hibákkal is, amelyek sokszor áthághatatlan gátat emelnek tudományos törekvéseink elé s amelyek miatt már a XVIII. század óta hangoztatják egyesek, hogy a mi klimánk nem a tudománynak való. Ilyen hibáink, hogy lelkesedésünk szalmatűz, hogy könnyen elernyedünk és megfeneklünk, hogy kevés siker után hamar pihenésre térünk, hogy pillangószerűen foglalkozunk a tudományokkal, hogy a mulatozásból kelleténél inkább kivesszük részünket, hogy született uraknak érezzük magunkat a bölcsőtől a sírig, hogy egyoldalú nehézkedésünk van a politika és a zajos közéleti sikerek felé, hogy szeretjük a látszatot, a feltűnést, a hiúságot, hogy nem szeretünk a magunk erejéből érvényesülni, hanem lehetőleg sokat, esetleg mindent mások pártfogásától várunk. Mindez együttvéve képezi azt a hínárt, azt a Szargasszó-tengert, amelyben tudományos törekvéseink lassanként végzetesen elakadnak. E pontokban a németektől igen sokat lehet tanulnunk. El kell sajátítanunk a német jellemnek azokat a vonásait, amelyek kevésbé kedvező vonások dacára is képesítették őket óriási tudományos sikereikre. Ellenállóképesség, macskatermészetű szívósság, kitartás, állhatatosság, törhetetlen lendület, munkakedv, egészséges és következetes, okos erő kifejtés, elmélyedés, egyéni áthatolás, tudományos összetartás, tudományos szervezkedés azok a tulajdonságok, amelyek a Szargasszóból kivezetnek. Van annak egy igen nyers formája, mi kell ma legjobban a tudományhoz. Elhagyva a nyereséget, bizonyos, hogy ülés, igen sok ülés, vagyis türelem és kitartás nélkül ma nincsen tudomány. Lassanként közmondásossá kezd lenni, hogy a genie

hosszú türelem. Talán úgy igazabb, hogy a türelem sokszor annyit, néha sokkal többet tesz, mint a genie. A türelem és a kitartás csendes heroizmusa lesz az, ami nálunk is meg fogja teremteni a tudományos élet újjászületését.

A kitartással párosítsanak alaposságot, kényes becsületességet és nagyfokú hűséget, szóval, tudományos lelkiismeretességet, amely a jelentékteleneknek látszó dolgokban is gyógyszerérszémleg módjára nyilatkozzék. Meg kell szokniok nemcsak azt, hogy nulla dies sine linea, hanem azt is, hogy quidquid facis, totus et totum fac. Ha munkához ülnek, mindenestül dolgozzanak. Gondolatuk teljesen fődje azt, amit látnak, észlelnek, olvasnak és iparkodják mindent felölelni, ami látható, észlelhető és olvasható. Szavuk pedig fődje azt, amit gondolnak. Meg kell szokniok a szó és a kifejezés finomságait. Le kell szokniok az idétlen túlzásokról, az indokolatlan felső fokokról, a korai általánosításokról. Üres szellemeskedés helyett jól szövegezett, óvatos verdiktekre kell törekedniök. Szövegük fődje a tényleg létezőt a maga egész finomságában és sokoldalúságában. Legyen belőle kiérezhető a lappangó többé-kevésbé, a körülbelül, a kérdőjel, a megszorítás. A tudós mindig tudatában legyen felelősségének, mert könnyelmű állításokkal inkább rombol, mint épít. Óvakodjanak a könnyelmű, pathetikus, szavaló, incselkedő, gyanúsító tudománytól, mert ez csak elidegenedést szül. Mindez azonban nagyfokú önuralmat és fegyelmezettséget kíván.

Arra is vigyázzanak, — mondotta — hogy már az iskola padjain türelmes szoktatással megelőzzenek néhány betegséget, amely tudományos életünket sokszor elkorcsosítja és nekünk pokollá, másoknak szo-

morú látvánnyá teszi. Az egyetemi hallgató egyetemre, és nem szakiskolára iratkozik be. Óvakodnia kell tehát attól, hogy specialistaság címén annyira beletemetkez-
zék saját szakmájába, hogy másokéval szemben érzé-
ketlen, színvak, vagy épen gyűlölködő legyen. El kell
találniok a kellő arányt a szorosabb értelemben vett
szaktudomány és a szükséges általános műveltség
között, amely biztosítja a széles látókört, a hatalmas
távlatokat és megóv az egyoldalúságtól s az elszige-
teltségtől. Ne érék be tehát félműveltséggel, óvakod-
janak szaktudományuk elhanyagolásától is, de viszont
ne akarjanak polihisztorok lenni. Főkép pedig attól
óvakodjanak, hogy más tudományszakokat lenézzenek,
mert ez alapján véve ellenkezik az egyetem egye-
temes szellemével és mindig arra mutat, hogy elhagy-
tuk, vagy meg sem közelítettük azt a magasabb néző-
pontot, ahonnan minden tudománynak megtalálnók a
maga helyét. A tudományszakok kölcsönös fajgyűlölete
egyike a legotrombább jelenségeknek. Legyen szemük-
ben a tudományok egyeteme nemes értelemben vett
köztársaság, ahol minden tudomány jogosult, szabad
és hasznos.

Óvakodjanak attól is, hogy más tudományokkal és
mások tudományával szemben igazságtalanok, méltány-
talanok, vagy csak szeretetlenek is legyenek. Ez a
kezdő tudományszakok és a kezdő tudósok bűne és
az új tudományoknak, valamint a tudomány prozeli-
táinak vak buzgalmából fakad. Edzzék meg magukat
korán abban a szellemben, hogy az igazság nem
kizárólagos kincse az egyénnek; hogy nem minden
igazság, amit mi annak gondolunk és nem minden
tévedés, amit eddig még nem gondoltunk; hogy nem
igazság és nem tévedés valami pusztán azért, mert régi,

vagy pusztán azért, mert új. A tudósok irigysége ép-oly undorító, mint a tudósok gögje. Szoktassák magukat ahhoz, hogy örömmel, nyugodtan, de legalább is irigység nélkül lássák társaik sikereit. Ha ezt megszokták, el fogják tűrni, hogy később mint önálló szak-tudósoknak is legyenek versenytársaik, akik esetleg tetemesen túlszárnyalják önöket. Ne azt fájlalják, hogy nem maguk jutottak erre vagy arra az eredményre, de örüljenek, hogy a haza és az emberiség bárki által szellemileg gazdagodott. Ne idézzék fel kortársaik előtt a tudományos féltékenykedésnek oly nevetséges és mégis oly elszomorító jeleneit, mint aminőktől már sokszor megundorodott minden jóízű ember.

Arra is szoktassák magukat, hogy előbb tanulja-nak, mielőtt tanítanak, és előbb sokat tudjanak, mielőtt keveset közölnének. Szellemük termékeit előbb hosszasan titokban érleljék s azután társaik és tanáraik előtt, vagy általában szűkebb körben próbálják ki, mielőtt velük a nagy nyilvánosság elé lépnének. Sok szépreményű tudományos pálya sírját ásta meg, hogy az illető elbizakodott jóindulatú vagy udvarias dicsé-retekben és türelmetlen ambícióval idejekorán kotko-dácsolta tele a világot a maga hírével.

Sokan kérdik, jobbak lettek-e az emberek a há-ború alatt. A feleletek igen ellentmondók. Azt tartom, hogy a rosszak még rosszabbak lettek, mert a háború hihetetlen arányokban útat nyitott romlottságuknak. De viszont, ha az erkölcsi erőknak arra a hatalmas felszabadulására gondolok, melyről a lövészárkok, a harcterek, a kórházak, a társadalmi segély, a közjóté-konyság, az áldozatkészség, a legkedvesebbnek oda-adása, a hősie lemondás nap nap mellett tanúskodnak, azt kell mondanom, hogy a háború a jókat jobbakká

tette, illetve színre hozta bennük mindazt, ami jó. A háború is bizonyos viszonylatokban pokol, másokban purgatórium, ismét másokban mennyország. Kedves Barátaim, Önök a jókhoz tartoznak. Remélem tehát, hogy ez a háború önökben is fokozott és megfinomított kötelességérzetet teremtett, olyat, amely méltó a mai nagy idők méreteihez. Ha győzünk, amit adjon Isten és amit törhetetlenül remélünk: kötelességünk, hogy a győzelemmel élni is tudjunk. Különben teljesül rajtunk annak a mondásnak tragikuma: „Vincere scis, victoria tibi nescis”. Önöktől is függ, hogy a háború után a pusztulás és halódás szomorú alkonyata, vagy pedig új élet, új lendület következze-e be. Nagy irtás van szép erdők közepén, ezt az irtást gazdag és színpompás élettel benépesíteni nagy részben az Önök hivatása.

Búcsúszó gyanánt utalok a német egyetemek Burschenschaftjainak egykori jelképes szertartására, amellyel a belépőnek sót és bort adtak ezzel a jelzőszóval: „Sal sapientiae, vinum laetitiae”. Így avatom én is Önöket hallgatókká: Fogadják a bölcsesség savát és fogadják lelkes örömmel! Ezzel az ideai tanévet megnyitottnak nyilvánítom.

TARTALOMMUTATÓ.

I. RÉSZ.

Oldal

Dr. Beöthy Zsolt rektori beszámoló beszéde 5

II. RÉSZ.

Évtörténet 12

I. FEJEZET.

Tanerők.

A) Tanári személyzet	15
a) A tanerők összes létszáma	15
b) Az előadások és előadást tartó tanárok száma és részletes megoszlása	15
α) az I. félévben	16
β) a II. félévben	17
c) Az előadások és tényleg előadást tartott tanárok összesítő kimutatása az I. és II. félévben	18
B) Halálozás, lemondás, nyugdíjazás (dr. Dudek János, dr. Scholtz Ágost, Ciocan János, dr. Kármán Mór, dr. Tauszk Ferenc, dr. Alexander Béla, dr. Morelli Károly, dr. Janny Gyula, dr. Goldzieher Vilmos, dr. Vértesi Jenő, dr. Zemplén Győző, dr. Katona Mór, dr. Pasteiner Gyula)	18
C) Tanári kinevezések	22
I. Az V. fizetési osztályba	22
A jog- és államtudományi karon (dr. Doleschall Alfréd, dr. Nagy Ferenc)	22
A bölcsészettudományi karon (dr. Klupathy Jenő, dr. Czirbusz Géza)	22
II. Tanszékbetöltések	22
a) A hittudományi karon (dr. Jehlicska Ferenc, dr. Wolkenberg Alajos, dr. Trikál József, dr. Pataky Arnold)	22
b) A jog- és államtudományi karon (dr. Reiner János, dr. Concha Győző, dr. Plósz Sándor)	23
c) Az orvostudományi karon (dr. Kenyeres Balázs, dr. Hári Pál)	23

d)	A bölcsészettudományi karon (dr. Szegedy Rezső, dr. Papp Károly, dr. Méhely Lajos, dr. Heinlein István, dr. Pauler Ákos, dr. Németh Gyula)	24
D)	Helyettesítések és tiszteletdíjak	26
a)	A hittudományi karon	26
b)	A jog- és államtudományi karon	26
c)	Az orvostudományi karon	28
d)	A bölcsészettudományi karon	29
E)	A tanároknak adott megbízatások és felmentések	30
1.	Jog- és államtudománykari alap- és államvizsgálati bizottságok	30
2.	Klinikai bizottság elnöke és helyettese	31
3.	Orvostudománykari szigorlati elnökök és h. cenzorok	31
4.	Gyógyszerészeti szigorlati bizottságok	33
5.	Tanácsai bizottságok	34
a)	A szám- és pénztárvizsgáló-bizottság	34
b)	A könyvtári bizottság	34
c)	Az egyetemi rektori hivatal átadási- és átvételi-bizottsága	34
6.	Egyes megbízatások	35
7.	Szemináriumi és egyéb megbízatások	35
8.	Lektori megbízatások	36
F)	Magántanári képesítések	36
a)	A hittudományi karon (dr. Schütz Antal)	36
b)	A jog- és államtudományi karon (dr. Winkler János)	36
c)	Az orvostudományi karon (dr. Frey Ernő, dr. Neuber Ernő, dr. Fejes Lajos, dr. Gozony Lajos, dr. Tóvölgyi Elemér, dr. Bogdanovits Milos, dr. Fischer Aladár, dr. Polyák Lajos, dr. Ádám Lajos, dr. Kelen Béla, dr. Csiky József, dr. Safranek János, dr. Verzár Frigyes, dr. Péterfi Tibor, dr. Pollatschek Elemér, dr. Bókay Zoltán, dr. Liebermann Pál, dr. Unterberg Hugó)	36
d)	A bölcsészettudományi karon (dr. Nagy József, dr. Dávid Lajos)	38
G)	Magántanári jutalmak	38
H)	Kitüntetések és elismerések	39
I)	Egyetemi ünnepélyek, meghívások, repraesentationális működés és egyetemi szünetek	44
	Hazai hatóságoktól, intézetek- és egyesületektől érkezett meghívások	47
	Üdvözlések	48
J)	Szabadságolások	49

II. FEJEZET.

Hallgatóság.

A)	Létszám	53
a)	A hallgatók száma	54
b)	A hallgatók kimutatása vallás szerint	55

	Oldal
c) A hallgatók kimutatása anyanyelv szerint	56
d) A hallgatók kimutatása honosság szerint	57
e) A hallgatók kimutatása szüleik polgári állása szerint	58
f) Nőhallgatók száma; vallás, anyanyelv, honosság és szüleik polgári állása szerinti tagozódása	60
g) Pályavégzés. Távozás	61
B) Vizsgálatok	62
a) Vizsgálatok és szigorlatok a hittudományi karban	62
b) Vizsgálatok a jog- és államtudományi karban	63
c) Szigorlatok a jog- és államtudományi karban	64
d) Szigorlatok az orvostudományi karban	65
e) Vizsgálatok és szigorlatok a bölcsészettudományi karban	66
f) Gyógyszerészeti vizsgálatok	66
g) Tanári vizsgálatok az orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottságnál	66
h) Oklevelek honosítása	67
C) Tandíjelengedés	68
D) Kitüntetéssel vizsgázott egyetemi hallgatók névsora	69
a) A hittudományi karon	69
b) A jog- és államtudományi karon	69
c) Az orvostudományi karon	70
d) A bölcsészettudományi karon	71
E) Ösztöndíjak	73
a) Utazási ösztöndíjak	73
b) Pályadíjak, szorgalmi díjak, ösztöndíjak és segélyek	73
1. Állami ösztöndíjak és miniszteri segélyek	73
2. Pályadíjak és szorgalmi díjak	74
3. Alapítványi ösztöndíjak és segélyek	75
4. A tudománykarok adományozási jogkörébe tartozó vagy kezelése alatt álló alapítványi ösztöndíjak és segélyek	76
a) A hittudományi karon	76
b) Az orvostudományi karon	76
c) A bölcsészettudományi karon	76
5. Ösztöndíjasok száma és ösztöndíjak értéke	77
F) Ifjúsági egyesületek	78
a) Budapesti Növendékpapság Magyar Egyháziroldalmi Iskolája	78
b) Joghallgatókat Segítő Egyesület	78
c) Orvostanhallgatókat Segélyző- és Önképző-Egyesület	79
d) Gyógyszerészettanhallgatók Segély- és Önképző-Egylete	79
e) Egyetemi Kör	79
f) Bölcsészettanhallgatók Segítő-Egyesülete	79
g) Egyetemek Kórház-Egylete	79
h) Mensa Academica Egyesület	83
i) Általános Egyetemi Segítő-Egyesület	85
j) Budapesti Egyetemi Athletikai Club	85
k) Joghallgatók Tudományos Egyesülete	86

	Oldal
l) Budapesti Egyetemi Természettudományi Szövetség	87
m) Budapesti Egyetemi Gyorsíró-Egyesület	87
n) Budapesti Egyetemi Énekkar	87
o) Budapesti Egyetemi Turista-Egyesület	88
p) Adományok az ifjúsági egyesületek részére	88
1. A Mensa Academica Egyesület javára	88
2. Joghallgatókat Segítő Egyesület javára	89
3. Egyetemek Kórház-Egylete javára	89
4. Általános Egyetemi Segítő-Egyesület javára	89
5. Gyógyszerésztanhallgatók Segély- és Önképző-Egyesü- lete javára	89
6. Bölcsészettanhallgatók Segítő-Egyesülete javára	89
q) Különféle segélyek az ifjúsági egyesületek és a hallgatók részére	89

III. FEJEZET.

Intézetek.

A) Egyetemi könyvtár	93
I. A könyvtár olvasótermét látogatók foglalkozási ág szerint az 1915. évben	94
II. A könyvtár nagy olvasótermének forgalma az 1915. évben	95
III. A könyvtár tanári dolgozó- és folyóirati termének forgalma az 1915. évben	96
IV. A könyvtár könyvkölcsönzési forgalma az 1915. évben	97
A könyvtár személyzetének ügyei	98
A könyvtár számadása	98
A könyvtár állományának gyarapodása az 1915. évben	99
Könyveket ajándékoztak:	
a) Intézetek, hatóságok	100
b) Tudományos társulatok, egyletek	101
c) Múzeumok, könyvtárak, levéltárak	101
d) Egyetemek, iskolák	101
e) Szerkesztőségek	102
f) Magánosok	102
Hazai és külföldi intézetekkel és hatóságokkal való forgalom az 1915. évben	103
B) Hivatalok, karok, intézetek, klinikák, szemináriumok, múzeumok és gyűjtemények	108
1. Átalányok	108
2. Egyes utalványok	108

IV. FEJEZET.

Egyetemi háztartás.

A) Gazdasági hivatal	115
Személyi ügyek	118
Kinevezés	118

	Oldal
Jutalmazások	118
Segélyezések	120
Szerződés-jóváhagyás	120
B) Szükséglet és fedezet	120
C) Egyetemi alapítványok	121
Az egyetemi rektori hivatal alapítványi pénztára által kezelt alapok összehasonlító vagyonálladáki kimutatása	124
Egyetemünk, illetve ifjúsági egyesületeink javára tett, de rendeltetésüknek az 1915/16. tanévben még át nem adott alapítványok	128
D) Értékpapír-kisorsolás	131
E) Alaptőkésítés	131
F) Építkezések	133

V. FEJEZET.

Egyetemi kormányzat.

A) Rektor- és dékánválasztás	137
B) Rektori hivatal	138
a) Tisztviselői kérdés. Kinevezések. Utalványozások	138
b) Kormányképviselői megbízatások	139
c) Tiszteletbeli és jubiláris doktori oklevelek	140
d) Egyetemi helyiségek használatára kiadott engedélyek	140
e) Elvi jelentőségű adminisztratív határozatok	141
1. Sebészeti műtétten előadása és gyakorlati oktatása	141
2. Egyetemi könyvtár ügyviteli szabályzatának részbeni módosítása	141
3. Egyetemi rádiumállomás ideiglenes elhelyezése	141
4. Egyetemi tanárok előző szolgálati idejének beszámítására vonatkozó folyamodványok elbírálása	142
5. Kegyelmi úton kivételesen engedélyezhető végellátások feltétele	142
6. Egyetemi tanárok előző szolgálati idejének beszámítási időpontja	143
7. Helyettesítési díj utalványozásának előfeltétele	143
8. Központi szolgálatra berendelt egyetemi adjunktusnak állásában történt meghosszabbítása kari tárgyalás nélkül	143
9. Szolgálati időben mutatkozó megszakítástól való eltekintés	144
10. Nyugalomba helyezendő egyén testi és szellemi fogyatkozása által előidézett szolgálatképtelenséget igazoló közhatósági orvosi bizonyítvány felülvizsgálata	144
11. Katonai szolgálat tartama alatt vagy annak következtében elhalt állami alkalmazott után utalványozható temetkezési járulékok előfeltétele	145
12. Gazdasági hivatali javadalom terhére nyugdíjasoknak segély engedélyezése	145

	Oldal
13. Díjnokok és napibéres szolgák betegség esetén összes járandóságaik élvezetében való meghagyása	145
14. Klinikai ápolási díjak felszámításainál az országos beteg-ápolási alpnak tehermentesítése	146
15. Intézetek és állomások előterjesztéseinek szabályszerű úton való felterjesztése	146
16. Klinikai különszobán ápoltt magánbeteg utáni tiszteletdíjnak előzetesen való megállapítása	146
17. Növényrendszertani- és növényföldrajzi-intézet herbáriumának és könyvtárának kiegészítése	146
18. Szász királyi országos statisztikai hivattallal hivatalos kiadmányok cserélése	147
19. Külföldről beszerezhető cikkek jegyzéke	147
20. Magántanárok működését feltüntető törzskönyvi lapok felfektetése	148
21. Értékes egyetemi nyomtatványok árának megtérítése . .	148
22. Egyetemi istentisztelet ideje	148
f) Tanulmányi, szigorlati és vizsgálati új szabályok	148
1. Szabálytalan előminősültséggel bíró beiratások tárgyában kelt tanácsai felterjesztésben foglaltak jóváhagyása . .	148
2. Nőkegyetemi, gyógyszerészi pályára és államszámveteli tanfolyamra való felvételére vonatkozó korlátozások bővítése	149
3. Nőknek a filozófia, nyelv-, történettudományi csoportokba rendkívüli hallgatókul való felvételének előfeltétele . .	149
4. Nőhallgatók rendkívüli fél éveinek beszámítása	150
5. Rendkívüli hallgatókul beíratkozott nőhallgatók rendes hallgatókká való felvételének előfeltétele	150
6. Régi képesítésű gyógyszerészgyakornokok egyetemi felvételénél követendő eljárás	150
7. Gyakornoktartási joggal felruházott gyógyszerértulajdonosok jegyzéke	150
8. Beíratkozással összefüggő kivételes rendelkezések . . .	151
9. Sürgősségi díj szedhetésére felhatalmazás a questura számára	151
10. Ügykezelési utasítás a questura számára	152
11. Doktori szigorlatokra vonatkozó szabályrendelet módosítása	155
12. A harmadik orvosi szigorlat díjának megállapítása . . .	156
13. Hittudományi doktori oklevelek honosítási szabályzata .	156
14. Szent Ferenc rend római teológiai intézetében kiállított doktori oklevél	160
15. Orvosdoktori honosítási szabályzat módosítása	160
16. Külföldi oklevelek honosításával kapcsolatos intézkedések	161
17. Egyévi kötelező orvosi gyakorlat eltölthetésére feljogosított kórházak és gyógyintézetek	162

	Oldal
18. Állami és városi ösztöndíjnak egyidejű élvezete	162
19. Külföldi utazási ösztöndíjak fenntartása	162
20. Állami versenyvizsgálatok zárthelyi dolgozatai ügyében kivételes rendelkezés	162
21. Katonai nevelő- és képző-intézetekre képesítő tanári vizs- gálat	163
C) Tanácsi tárgyaláson átment fontosabb ügyek	163
1. Iktatókönyv	163
2. Tanszéki ügyek (statisztikai, török filológiai, ágazatos hittani tanszékek ügyei)	163
3. Tanulmányi és kormányzati ügyek	164
Tandíjjutalék visszaállításának kérdése	164
Egyetemi tanárok részére járó korpótlék szabályozására vonatkozó szabályzattervezet	164
Egyetemi tanárok fizetésrendezésének előkészítése	165
Tandíjfelemelés és a lecke pénzrendszer visszaállításá- nak ügye	165
Egyetemi tanárok szolgálati idejének nyugdíj szempont- jából való beszámítása	165
Tanári nyugdíjazási eljárás egyöntetű szabályozása	166
József főherceg, Mackensen Ágost, Enver basa, gróf Tisza István tiszteletbeli doktorrá választása	166
Ferdinánd bolgár cár tiszteletbeli bölcsészettudorrá vá- lasztása	172
Állandó könyvtári bizottság kibővítése és a könyvtári ügyviteli szabályzat módosítása	175
D) Részvét	176
E) Fegyelmi ügyek	178
F) Jutalmazások, segélyezések, átköltözési stb. költségek	178
G) Altisztek és szolgák ügyei (létszám, központi épületi altisztek és szolgák fürdőszobájának használatára utasítás, altisztek és szolgák egyenruházatának beszerzése, klinikai laboránsnők és Röntgen-kezelőnők napidíja és ételmezése, bennlakó altiszt és szolga családtagjainak az intézeti rend betartására utasítás, ju- talmazások, segélyezések, fegyelmi ügyek, nyugdíjazás, lemondás)	181

VI. FEJEZET.

Egyetemünk és a háború.

1. <i>Háborús kitüntetések . . . . .</i>	187
2. <i>Az egyetemi ifjúság hadiszolgálata és a vele kapcsolatos kivételes kedvezmények.</i>	
Beiratkozási és vele kapcsolatos különleges kedvezmények	193
Hadiszolgálatot teljesítő orvostanhallgatók szigorlati szabadságára vonatkozó cs. és kir. hadügyminiszteri körrendelet	194

Katonaságtól szabadságolt X. féléves orvostanhallgatók félévének megrövidítése	195
Bevonuló hallgatók félévének megrövidítése	195
Háború miatt akadályozva volt joghallgatók részére a szabályszerű vizsgálati idő eltelte után bármikor vizsgára való bocsátás . .	196
Orvosdoktori szigorlatra bocsátása bevonult, 9 beszámítható félévvel rendelkező orvostanhallgatóknak	197
Katonaságtól 10 hétre szabadságolt orvostanhallgatók végbizonyítványa	197
Hadi szolgálatot teljesítő orvostanhallgatók I. orvosi szigorlatra bocsátása	197
Kedvezményt élvező orvostanhallgatók absolutoriuma és szigorlatra való bocsátásra szóló igénye	198
Háború tartama alatt felavatott orvosdoktorok kötelező kórházi gyakorlatának elbírálásánál követendő zsinórmérték	198
„Csonkított és béna katonákat gondozó bizottság“-hoz és fürdő-kórházaihoz szolgálattelre önként való jelentkezése hallgatóinknak	204
Hősi halált halt hallgatókért tartott ünnepélyes gyászmise	204
„Hadifoglyokat gyámolító és tudósító hivatal“-nál önkéntes szolgálattelre való jelentkezésre felhívás	205
Hadbavonult hallgatók ösztöndíja	206
Hadviselt ösztöndíjas hallgatók tandíjmentessége	206
Fel nem használt külföldi utazási ösztöndíj-hitelnek a háború utáni időre való fenntartása	207
Hadbavonult hallgatók tandíjának visszafizetése	207
Háborúban rokkanttá vált katonai havidíjasoknak a felső oktatás terén való továbbképzése körül nyújtandó kedvezmények . .	208
Hadi szolgálatot teljesítő hallgatók névsorának megszerkesztése .	211
Az egyetem állandó személyzetére (egyetemi tanárok, tanszéki segéd-személyzet, tisztviselők, altisztek és szolgák) vonatkozó hadi adatok gyűjtése	214

3. Hadi jótékony-ság és háborús illetmények.

Beöthy Zsolt segélyalap megteremtése; a befolyt adományok ki-mutatása; a segélyek nyújtásánál irányadóul szolgáló szabályok és szervek megalkotása körüli előmunkálatok	215
Hadikölcsönjegyzés a rektori hivatal alapítványi pénztára részéről	218
A háborúban feldúlt falvak újraépítésének ügye	218
Egyetemi alkalmazottak részére drágasági segély engedélyezése . .	218
Háborús segély és beszerzési előleg folyósítása	218
Hadi póstabélyegek gyűjtésére felhívás	219
Jogerősen megállapított háborús segély meg nem változtathatása	219
Átmenetileg alkalmazottak háborús segélye	219
Altisztek és szolgák háború tartamára kért pótdíja	220

Kerületi munkásbiztosító-pénztár kötelékébe tartozó egyetemi alkalmazottak után esedékes betegsegélyezési járulék	220
Adjunktusi, tanársegédi, gyakornoki állások betöltésekor katonai szolgálat bejelentése	220
Katonai szolgálat következtében elhalt alkalmazottak temetési járuléka	220
Katonai szolgálatra bevonult alkalmazottak lakpénze	221
A mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozása	221

4. Háborús takarékoság és hadikórházak egyetemi ellátása.

Távíratkozásban való takarékoskodás	226
Papír- és irodaszerekkel való takarékoskodás	226
Nélkülözhető berendezési és használati fémtárgyak összeírása és a hadsereg céljaira való beszolgáltatása	226
Póstaszolgálat hibáján kívül raktáron heverő kézbesítendő csomagok után fizetendő fekbér	227
A budapesti helyőrségi kórház részére gyógyszerek átengedése	227

5. Népfőlkelői tényleges szolgálat alól leendő fölmentés.

Népfőlkelési tényleges szolgálati kötelezettség alól leendő fölmentés körül követendő eljárás	227
Segédszolgálatra alkalmasnak osztályozott legénységi állományú tanárok és tanítók polgári foglalkozásukba való visszabocsátása	228
Fölmentési javaslatok felszerelése	231
Népfőlkelésre kötelezett alkalmazottaknak fölmentésük elintézéséig alkalmaztatásukban való visszatartása	231
Fölmentett egyetemi alkalmazottak nélkülözhetőségének bejelentése	234

6. Egyéb rendelkezések.

Egyetemi könyvtár nyitvatartási ideje	234
Járványok elleni küzdelmünk szervezetének megismerésére irányuló tevékenység támogatása	234
Gyógyszerészeti munkálatok díjainak ideiglenes fölemelése	234
Tanácsadó orvosok kinevezése körül követendő irányelvek	236
Költségvetésileg rendszeresített kezelői és kezelőnői állásoknak betöltése	838
Ellenséges országok sajtótermékei behozatalának engedélyezése	238
Egészségügyi intézetekben ápoló német katonák illetékei	238
Nyilvános kórházakban elhalt legénységi személyek temetési költségei	239
Ápolónőknek a hadrakelt sereg rendelkezésére bocsátása	242
Klinikákon elhasznált kötőszerek összegyűjtése	244
Háborúban gyűjtött értékes és érdekes kőrbonctani és hadisebészeti muzeális készítmények	244

FÜGGELÉK.

Sub auspiciis Regis felavatások jegyzőkönyve	247
Dr. Concha Győző ünneplésének leírása	295
Dr. Plósz Sándor ünneplésének leírása	299
Katonai nevelő- és képző-intézetekre képesítő-tanári vizsgálat szabályzata	301
Beöthy Zsolt kérelme a magyar társadalomhoz a háborúból visszatérő hallgatók segítő-alapjának megteremtésére	305
Dr. Wolkenberg Alajos gyászbeszéde I. Ferencz Józsefért	307

III. RÉSZ.

Dr. Mihályfi Ákos székfoglaló beszéde	321
---	-----

IV. RÉSZ.

Dr. Zubriczky Aladár tanévmegnyitó beszéde	349
--	-----

